

Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság
3.Bhar.247/2013/6. szám

A Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság **Budapesten, 2014. év március hó 6. napján** tartott **nyilvános ülés** alapján meghozta és kihirdette a következő

v é g z é s t:

A rágalmazás vétsége miatt **a vádlott** ellen indult büntetőügyben az ügyész másodfellebbezését elbírálvá Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2013. év május 9. napján kelt 22.Bf.14.173/2012/6. számú - helyesen - ítéletét hatályon kívül helyezi és a vádlott ellen indított **büntető eljárást megszünteti**.

A végzés ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2012. október 18. napján kelt 13.B.28.376/2010/9. számú ítéletében a vádlottat bűnösnek mondta ki a Btk. 179. § (1) bekezdésébe ütköző, és a (2) bekezdés b.) pontja szerint minősülő folytatólagosan elkövetett rágalmazás vétségében. Ezért 300 napi tétel pénzbüntetésre ítélte azzal, hogy egy napi tétel összegét 1.000,- Ft-ban, a pénzbüntetés teljes összegét 300.000,- Ft-ban állapította meg.

A történeti tényállásban az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a sértett államtitkárként részese volt a 2008. március 17-én kihirdetett, az egyes adótörvények módosításáról szóló 2008. évi VII. törvény (Amtv.2.) előkészítésének, ő írta alá az Országgyűlés Hivatalához megküldött egységes törvényszöveget. Az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosa egyéb kifogásokkal együtt az Alkotmánybírósághoz fordult az Amtv.2. 29. § (2) bekezdésének, az ún. öndereguláló rendelkezésnek közjogi érvénytelenséget eredményező létrejöttének ügyében. A Magyar Köztársaság Alkotmánybírósága 155/2008. (XII. 17.) szám alatt hozott határozata a rendelkező részének 1. pontjában megállapította, hogy *„az egyes adótörvények módosításáról szóló 2008. évi VII. törvény 29. § (2) bekezdése alkotmányellenes, ezért azt 2008. március 17-re, a törvény kihirdetése napjára visszamenőleges hatállyal megsemmisíti”*. Az Alkotmánybíróság az indokolásban néven nem nevezve, de utalt a sértettnek a jogalkotási folyamatban játszott szerepére: *„a szavazást követően - az Országgyűlés főtitkárának tájékoztatása szerint - az egységes kihirdetendő törvényszöveget az előterjesztő képviselője (az iratokon szereplő bélyegző tanúsága szerint a Pénzügyminisztérium államtitkára) készítette és küldte el aláírásra”*. (Az idézetek az elsőfokú ítélet 3. oldal 3. bekezdéséből származnak.) Az AB határozatról tudomást szerző a vádlott, a ... című polgári közéleti napilap újságírója öt írásában számolt be az AB döntésének a vádlott érintő rendelkezéseiről. Az elsőfokú bíróság a 2009. január 28. napján a ... online oldalán megjelent cikkét, 2009. február 1-jén ugyancsak online változatban megjelent írását, 2009. február 2-án online verzióból kiemelt idézeteit, a ...

2009. január 29-i lapszámában megjelölt írását szó szerint idézte. Rögzítette a sértett által előterjesztett magánindítvány főbb megállapításait, valamint a Budapesti XIV-XVI. Kerületi Ügyészség B.XIV.1891/2009/19-I. számú vádiratának tényállását.

Az előbbiekből azt a következtetést vonta le az elsőfokú bíróság, hogy a vádlott a ... online és nyomtatott változatban megjelölt írásaiban önkényesen emelte ki a törvényalkotási folyamatban részt vevő a sértettet, őt téve felelőssé az előállt közjogi érvénytelenségért. Tekintettel arra, hogy a cikk megjelenése előtt nem tett kísérletet az érintett meghallgatására, majd a Pénzügyminiszter tiltakozását követően megismételte és nyomatékosította korábbi állításait, elkövette a terhére rótt, a Btk. 179. § (1) bekezdésébe ütköző, a (2) bekezdés b) pontja szerint minősülő rágalmazás vétségét.

Az elsőfokú bíróság a vádlott által írt cikket *„köz- és bulvár nyelven karakter gyilkosságnak, lejárató kampánynak”* minősítette, mellyel *„többnyire politikai okból célkeresztbe került közszereplőt az ellenérdekű félhez közelálló sajtó orgánumai a lehető legdurvább vádakkal illetnek”*.

A Fővárosi Törvényszék a 2013. május 9. napján tartott másodfokú tárgyaláson bizonyítást vett fel, melynek keretében 1. és 2. sz. tanúkat hallgatta ki arra, hogy a nyomtatott változatban megjelent írás szalagcímének ki a szerzője. Ugyanezen napon meghozott 22.Bf.14.173/2012/6. számú, az ún. kisítélet szerint „ítéletével”, ugyanakkor az indokolt határozat eredeti példánya szerint végzésével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a vádlottat az ellene emelt vád alól felmentette.

Az ítélet indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást a vádirati tényálláson túlterjeszkedve állapította meg. Márpedig - álláspontja szerint - a Be. 2. § (3) bekezdése értelmében a bíróság csak annak a személynek a büntetőjogi felelősségéről dönthet, aki ellen vádat emeltek és csak olyan cselekmény miatt, amelyet a vád tartalmaz. A (4) bekezdés szerint a bíróság a vádat köteles kimeríteni, azon túl azonban nem terjeszkedhet. Ennek megfelelően négy pontban sorolta fel azokat a tényállításokat, melyeket az elsőfokú bíróságnak az ügyészi vád alapján vizsgálnia kellett volna. A tényállás kiegészítése keretében ismertette az Alkotmánybíróság 155/2008. számú határozatának 1. pontjának legfontosabb megállapításait. Azt is rögzítette, hogy a vád tárgyává tett szövegben megfogalmazott tényállításokból kettő valóban bizonyult, illetve egyben nem valósult meg bűncselekmény a következők szerint:

- *„A sértett a Pénzügyminisztérium államtitkára olyan tartalmú szöveget küldött meg ... házelnöknek aláírásra, amelyről az Országgyűlés nem is szavazott”.*
- *„Az Alkotmánybíróság visszamenőleges hatállyal közjogi érvénytelenség miatt megsemmisítette - az egyes adótörvények módosításáról szóló - törvény 25. §-át, amelyre az Alkotmánybíróság határozata szerint a tárca államtitkárának törvényátírása miatt került sor”.*
- *„Az Alkotmánybíróság azért minősítette alkotmányellenesnek a cselekedetet, mert a kormányzati magatartás semmibe veszi a jogállamiságot, és az Országgyűlés hatáskörét is elvonja”.*

Az első két megállapítás eleve megfelelt a valóságnak, míg a harmadik, nem is a sértettet, hanem a jogállamiságot semmibe vevő, az Országgyűlés hatalmát elvonó kormányzati magatartást általában bírálta, mely kérdésben joghatályos magánindítvány előterjesztésére a sértett jogosult sem volt. A szalagcím megfogalmazása bűncselekmény megállapítására

adott volna alapot, ugyanakkor az e tekintetben fogatosított másodfokú bizonyítás alapján nem volt megállapítható, hogy ezt az egy mondatot a vádlott írta volna. A „*A sértett belehamisított a törvénybe*” szalagcím tekintetében bizonyítottság hiánya okán került sor a felmentő rendelkezésre- indokolta határozatát a másodfokú bíróság.

A másodfokú bíróság ítélete ellen az ügyész jelentette be fellebbezést bűnösség megállapítása és büntetés kiszabása végett. A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség BF.490/2013/1. számú átiratában az ügyészi fellebbezést fenntartotta. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság indokolási kötelezettségének nem tett maradéktalanul eleget, amikor a nem adta indokát, hogy az alkotmánybíróági határozat kapcsán született irományok tekintetében a vád tárgyává tett, egységes és folytatólagos elkövetési magatartást miért bontotta részekre. Elkerülte a másodfokú bíróság figyelmét, hogy a szalagcímhez hasonlóan a 2009. január 29-i online és február 2-i nyomtatott formában megjelent cikkben is a sértett általi törvény átirásáról azaz hamisításáról történt említés. Ezért, mivel nem vitatottan a vádlott által írt cikkek tartalma lefedik a szalagcím tartalmát, a bűnösség szempontjából irreleváns a vádlottnak a szalagcím megszerkesztéséből való esetleges kimaradása. Indítványozta ezért a másodfokú ítélet megváltoztatását, a vádlott bűnösségének megállapítását és vele szemben pénzbüntetés kiszabását.

A harmadfokú nyilvános ülésen az ügyész fellebbezését az írásbelivel egyezően fenntartotta. A védő perbeszédében a másodfokú bíróság határozatának helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint a 2-4. pontban történt megállapítások tényszerűek voltak, azokat maga a feljelentő sem vitatta. Az 1. pontban a felvett bizonyítás pedig nem támasztotta alá a vádlott bűnelkövetői minőségét.

----- 0 -----

A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezéssel támadott másodfokú ítéletet az azt megelőző első- és másodfokú eljárással együtt a Be. 387. § (1) bekezdése alapján bírálta felül. Az eljárási szabályok betartása kérdéskörében a másodfokú bíróság helyesen vizsgálta az ügyészi vád kereteit, ezen belül is a vádelvet, azonban épp a legrelevánsabb résszel, a törvényes vád mibenlétének kérdéskörével nem foglalkozott. Márpedig a Be. 2. § (2) bekezdése kimondja, hogy *törvényes a vád, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy pontosan körülírt, büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi.* E szabály vizsgálata esetén már a másodfokú eljárásban is el kellett volna jutni ahhoz a megállapításhoz, hogy jelen ügyben nem került sor törvényes vádemelésére.

Ahogy az első- és másodfokú ítélet is tartalmazza, az eljárás a sértett magánindítványa alapján indult, melyben a feljelentő a ...2009. január 29-i és február 2-i számában megjelent írás miatt terjesztette elő a magánindítványát. Ebben a sértett ismertette mindkét cikk teljes szövegét, majd kiemelt belőle öt olyan állítást, amely - álláspontja szerint - hamis tényeket közölt róla (nyomozati iratok 25. oldal vastag betűvel szedett rész). E felsorolásból a vádirat a szalagcímbe szereplő állítást, továbbá azt hogy a tárca államtitkára „*törvény átirása miatt került sor közjogi érvénytelenségre*” és hogy a sértett „*olyan tartalmú szöveget küldött meg a házelnöknek, melyről az Országgyűlés nem szavazott*” tényállításokat tartalmazza. Az ügyészség szerint ezek voltak olyan tények, amelyek „alkalmasak voltak a sértett becsületének csorbítására és a közvélemény előtti lejáratására irányultak” (vádirat 1. oldal, alulról a 2. bekezdés).

Nem tartalmazta viszont a vád magának a cikknek a szövegét, márpedig a sértett által kifogásolt, ötödiknek megjelölt állítása - „*döntésével igazolja az AB állításunkat, hogy a sértett államtitkár törvényt hamisított*” - csak szövegösszefüggésében, nem abból kiragadva értelmezhető. Az idézett állítást az előterjesztő még további két helyen a magánindítványa tárgyává tette. A nyomozati iratok 21. oldal utolsó bekezdésében szó szerint az előbbi szövegezés olvasható; a 23. oldal 2. bekezdésében pedig a következő:

„A sértett pénzügyminisztériumi államtitkár olyan tartalmú törvényszöveget küldött meg a házelnöknek aláírásra, amelyről az Országgyűlés nem is szavazott. Erre a törvényhamisításra egy december 17-i alkotmánybíróági döntésből derült fény.”

E két megállapítás, a szöveggörnyezetének a figyelembe vételével valóban alkalmas lehet a sértett becsületének csorbítására, nem tévedett ezért az elsőfokú bíróság, amikor az írást teljes terjedelmében ismertette. A harmadfokú bíróság álláspontja szerint irodalmi művek, publikációk, más hasonló írárok szöveggörnyezetéből kiemelt részei önmagukban nem képezhetik büntetőeljárás tárgyát akként, hogy a felek a bíróságot a felelősség megállapításában, vagy ennek hiányában szövegrészek kiemelésével korlátozzák. A cikk, iromány stb. teljes terjedelemben része a vádnak akkor is, ha abból a feljelentő részleteket kiemel. Ez viszont csak akkor irányadó, ha egyébként a vád a „törvényes vád” követelményének megfelel. A másodfokú bíróság a vádelvre való hivatkozással tévesen rekesztette ki a bírálандók köréből az elsőfokú bíróság által teljes terjedelemben leírt újságcikket. Helyesen abban kellett volna állást foglalnia, hogy a vád, a törvényes vád kellékeinek megfelel-e, mivel abban a pontosan körülírás követelményét megsértve becsület csorbítására nem alkalmas, szövegösszefüggésekből kiragadott tények, valamint a szalagcím nem bizonyíthatóan a vádlotthoz köthető közlése szerepelt csupán. A vád akkor felel meg a Be. 2. § (2) bekezdésében foglalt pontosan körülírás követelményének, ha a minősítésben foglalt különös részi törvényi tényállás valamennyi elemét tartalmazóan kerülnek leírásra az események. Ez biztosítja azt, hogy a védelem az eljárásban egyenlő jogosítványokat élvezve a védekezésre felkészülhessen, a bíróság pedig a vád keretei között folytathassa le a bizonyítást.

Az előbbieket vizsgálva a jelen ügyben az ügyész által közölt tényállás alapján a vádlotti cselekmény nem elbírálható, mert a vádirati tényállás bűncselekményeknek a Btk-ban foglalt elemeit pontosan körülírás hiányában nem tartalmazza. A másodfokú bíróság álláspontja szerint ezért az így emelt vád a Be. 2. § (2) bekezdése követelményeinek nem felel meg, mivel az úgy indítványozza a vádlott büntetőjogi felelősségének megállapítását, hogy mellőzi azoknak a tényeknek a közlését, melyekből e minősítés vagy ennek helytelensége következhetne.

A büntetőeljárásról szóló törvény szerint törvényes vád hiánya okán az eljárást elsőfokon a Be. 267. § (1) bekezdés j) pontja, 332. § (1) bekezdés d) pontja, másodfokon a Be. 373. § (1) bekezdés l. c) pontja, harmadfokon a Be. 399. § (1) bekezdése, felülvizsgálat során a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja alapján kell megszüntetni. Tekintettel arra, hogy az eljárás korábbi szakában erre nem került sor, a Fővárosi Ítéltábla az előbbi indokok alapján a Be. 399. § (1) bekezdésére tekintettel a törvényes vád hiánya miatt az eljárást megszüntette.

Megjegyzendő, hogy az Alkotmánybíróság a törvényes vád hiányának eljárásjogi témakörét taglaló 33/2013. (XI.22) számú határozatában utal a Kúria Büntető

Kollégiumának 1/2007. számú véleményére, mely e kérdésben ténylegesen meghatározza a bírói gyakorlatot. A BK. vélemény II/4. c) pontja értelmében nincs akadálya, hogy a vádló a vád tárgyává tett cselekmény miatt a terhelttel szemben ismételten vádat emeljen, ha a bíróság korábban törvényes vád hiánya miatt szüntette meg az eljárást.

Az AB álláspontja szerint az újabb vádemelés nem sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti pártatlanság elvét. Alapesetben a vádelőkészítés során az eljárás ez okból való megszüntetésekor a bizonyítékok értékelésére nem kerül sor, ezért állásfoglalás sem történik a terheltnek a bűncselekményben történő esetleges részvételéről, illetve annak a valószínűsége fokáról. A vád törvényességének vizsgálata olyan garanciális jelentőséggel bíró aktus, amely épp a pártatlanság követelményének teljesebb érvényesülését segíti elő. Ez pedig nem értékelhető a bíró vádelőkészítésben játszott olyan fokú részvételeként, amely az ismételt vádemelést követő ítélezés során a bíró pártatlansága tekintetében alapos okkal kételyt ébresztene.

Az AB határozata szerint a törvényes vád hiánya okán történő eljárást megszüntető bírósági döntés indokolása kizárólag annak megjelölésére szorítkozhat, hogy az adott bűnügyben vizsgált konkrét vádirat/indítvány a törvényes vád mely követelményének nem felel meg. Ennek megfelelően a bíróság az indokolásban nem nyújthat iránymutatást a vádló részére és nem jelölheti meg azokat a szempontokat, amelyek az adott ügyben a törvényes vád elkészítéséhez szükségesek. Ekkor a bíróság vádelőkészítési funkciót venne át, mely már nincs összhangban a pártatlanság és a funkciómegosztás követelményével. Tekintettel arra, hogy az AB határozat szerint a bíróságnak tartózkodnia kell annak leírásától, hogy az adott ügyben benyújtott vád mely kiegészítésekkel lenne törvényes, a harmadfokú bíróság az indokolás korábban írt érveire szorítkozik az esetlegesen ismételten előterjesztett vád tényállása tekintetében. Megjegyzendő, hogy a feljelentő az inkriminált cikk megjelenése idején közszereplő volt, mely körülmény értékelését mind az első, mind a másodfokú bíróság elmulasztotta.

Budapest, 2014. év március 6. napján

Dr. Nehrer Péter s.k.
a tanács elnöke

Dr. Hrabovszki Zoltán s.k.
előadó bíró

Dr. Sárecz Szabina Martina s.k.
bíró

